

3. Лисяк Л. В. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: проблеми та перспективи. Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка. 2017. Т. 25. Вип. 11(1). С. 23–30.

4. Казанчан А.А. Соціальне обслуговування громадян в Україні: проблеми теорії та практики / А.А. Казанчан // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – No 4. Том. 2. – С. 14–18.

УДК 364+352

Євген ТАТАРЧУК,

керівник секретаріату Донецької територіальної організації
політичної партії «Європейська солідарність»

науковий керівник:

Олена БРАЖКО,

д.н.держ.упр., проф. кафедри «Публічне управління та адміністрування»
Маріупольського державного університету

м. Київ

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД

На сьогоднішній день низка важливих питань, пов'язаних з інноваціями в державній соціальній політиці, починаючи від законодавчого рівня і закінчуючи практичною реалізацією завдань соціальної політики та наданням соціальних послуг для сталого розвитку громад. Найсерйознішими проблемами є розвиток ринку соціальних послуг, авторизація та стандарти надання соціальних послуг, запровадження нових моделей соціальних послуг, співпраця між державою та неурядовими організаціями, запровадження механізмів соціального замовлення та «прогалини» законодавства у соціальному секторі.

Інноваційний підхід до соціальної політики - це інтегрований підхід до надання соціальних послуг, ефективність якого може бути значно підвищена за рахунок покращення координації соціальних послуг. У цьому контексті заслуговує на увагу реалізація нових проєктів з інноваційними підходами, таких як реформування системи охорони дитинства та робота з вразливими групами населення. Розвиток комплексного підходу до надання соціальних послуг вразливим категоріям сімей та дітей спрямований насамперед на забезпечення прав дітей, які перебувають в сімейних формах виховання. Цей підхід передбачає надання інтегрованих соціальних послуг на основі оцінки потреб дітей та сімей, активну участь клієнтів у плануванні та моніторингу соціальних послуг, використання місцевих ресурсів у вирішенні проблем дітей та сімей і подоланні складних життєвих обставин. Успіх інтегрованого підходу ґрунтується на принципі тісної співпраці між державними установами, органами опіки та піклування і громадськими організаціями [1, с. 45]. Перспективним є використання інноваційних методів у реалізації соціальної політики, таких як запровадження соціальних послуг. Соціальні послуги - це комплекс правових,

економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на певні соціальні групи та окремих осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги для поліпшення їх життєдіяльності, оздоровлення, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя. Параметри обсягу та якості соціальних послуг є основними критеріями для визначення замовлення.

Система соціальних послуг в Україні базується на законодавстві, що регулює особливості соціального захисту та надання соціальних послуг різним категоріям громадян. На регіональному рівні функціонування системи надання соціальних послуг забезпечують основні державні інституції, відповідальні за організацію надання соціальних послуг: місцеві державні адміністрації та виконавчі органи місцевого самоврядування. Закон України «Про місцеве самоврядування» регулює повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального забезпечення та соціального захисту населення. [2]

Нова редакція Закону «Про соціальні послуги» визначає перелік базових соціальних послуг, які мають надаватися на рівні громад на основі результатів оцінки потреб. Відповідальність за планування, фінансування та організацію надання базових соціальних послуг покладається на місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування [3]. Тобто з новою редакцією змінився і розподіл повноважень центральних та місцевих органів влади, а також встановлена система соціальних послуг та її учасників, етапи визначення потреб, планування, організації та фінансування соціальних послуг.

Повноваження у сфері соціальних послуг передаються місцевим громадам, максимально наближеним до отримувачів послуг. Такі повноваження визначені в новому законі як повноваження, що належать до компетенції громади, ля виконання яких громади зобов'язані створити відповідні структурні підрозділи і надавати базові соціальні послуги. При цьому кожна соціальна послуга надається згідно з відповідними соціальними стандартами, затвердженими Міністерством соціальної політики, головним завданням якого є надання своєчасної, доступної та якісної підтримки громадянам та створення системи соціальних послуг і соціальної роботи, наближеної до європейських практик [4]. Однак процес передачі відповідальності за надання соціальних послуг на місцевий рівень не є простим і швидким процесом, і у громад виникає багато запитань та викликів.

Таким чином, впровадження соціального замовлення як інноваційного способу вдосконалення системи надання соціальних послуг для сталого розвитку місцевих громад ґрунтується на таких положеннях: по-перше, високому усвідомленні необхідності взаємодії держави, бізнесу та громадянського суспільства в процесі модернізації існуючої системи надання соціальних послуг з боку організацій соціального посередництва; по-друге, соціальне замовлення в системі надання соціальних послуг повинно використовуватися шляхом забезпечення соціального моніторингу якості соціальних послуг та визначення потреб громади; по-третє - забезпечення реалізації принципів відкритості та доступності в конкурсній системі замовлення соціальних послуг, розвиток місцевих інститутів громадянського суспільства. Інноваційним підходом до соціальної політики є інтегрований підхід до надання соціальних послуг. Цей

підхід значно підвищує ефективність соціальних послуг завдяки покращенню координації та успішно реалізується на основі тісної співпраці між органами державного управління, закладами опіки та піклування і неурядовими організаціями.

Основними проблемами, що перешкоджають практичному впровадженню механізмів соціального замовлення як інноваційного способу покращення надання соціальних послуг у громадах, були визначені недостатнє нормативно-правове забезпечення, протидія з боку державних суб'єктів, що надають соціальні послуги, нівелювання ролей у наданні соціальних послуг та невизнання органами влади організацій «третього сектору» як партнерів, відсутність відповідного досвіду спільної реалізації завдань, пов'язаних з наданням соціальних послуг.

Основними напрямками вдосконалення механізмів фінансового забезпечення соціальної сфери є посилення відповідальності за нецільове використання коштів, оптимальний розподіл видаткових повноважень між органами влади всіх рівнів, залучення до надання соціальних послуг недержавних організацій з метою підвищення якості соціальних послуг. Лише комплексна реалізація вищезазначених заходів дозволить підвищити ефективність фінансування соціальної сфери та покращити якість життя населення, що є головною метою державної соціально-економічної політики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бражко О.В. Функціонування інтегрованих соціальних послуг на державному та місцевому рівні. Журнал «Наукові інновації та передові технології» Серія «Управління та адміністрування». Випуск № 11(25) 2023. С. 44-57.

2. Про місцеве самоврядування: Закон України від 1997 р. зі змінами та доповненнями № 3137-IX від 30.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення 13.08.2023).

3. Про соціальні послуги: Закон України від 2019 року, редакція від 27.04.2022, підстава № 2193-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення 13.08.23).

4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження інтегрованої системи соціального захисту: Наказ Мінсоцполітики від 25.02.2019 № 282 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0092739-21#Text> (дата звернення 15.08.2023).